

OBŘADNÍ PEČIVO

na Podhorácku dříve a nyní –
výběr z několika slavnostních příležitostí

Výroční a jiné církevní svátky a poutě, rodinné i společenské události

Silva Smutná, Muzeum Vysočiny Třebíč

Velká Bíteš, 2021

Foto Silva Smutná

Chléb a sůl

obřadné vítání hostů – znak pohostinnosti a srdečnosti.

Chléb je Boží dar. Už samotná příprava chleba bývala posvátnou záležitostí.

„Pánbůh požehnej!“

Velká Bíteš, 2020

Foto Silva Smutná

Smrti, smrti milá

Předvelikonoční z Bitováněk

$\text{♩} = 108$

Smr - ti, smr - ti mi - lá, kdes tak dlou - ho by - la,
u stu - dýn - ky, u ru - bín - ky ru - ce, no - hy my - la.
Kam jdeš, proč jdeš? Pro če - rve - ný ve - jce, pro žlu - tý ma -
zan - ce, ja - ký je to ma - za - nec bez po - vi - del, bez va - jec.

Kam jedeš, proč jdeš?
Pro červený vejce,
pro žlutý **mazance**,
jaký je to **mazanec**
bez povidel, bez vajec.

Kresba Zdenka Jelínková

Chození po věnečku na škaredou středu

Upečený věnec a další tři menší
a menší nad sebou spojené špejlemi,
nahore zdobení cukrovím,
uprostřed myrta nebo rozmarýn,
v prázdném středu zastrčená láhev.

Zaps. Z. Jelínková podle skupiny žen, Mostiště, 1961
Zaps. S. Smutná podle skupiny žen, Netín, 2008

Foto Silva Smutná

Velikonoční beránek

„Beránka neb mazanec pěkně upečený dej s barevnými vejci k svěcení... pak rozděl mezi domácí lidi, na památku zmrtevstání našeho Spasitele a podle libosti požívej ...“

Magdalena Dobromila Retigová:
Dobrá rada slovanským venkovankám

Velká Bíteš, 2008

Velká Bíteš, 2008

Foto Silva Smutná

Posvícení, hody, poutě

Sváteční pečivo k požehnání při
krojované mši ve farním kostele

Kralice nad Oslavou, 2008

Velká Bíteš, 2021

Rychtářské koláče

Zdobené koláče velkých rozměrů na rychtářský stůl o tradičních hodech ve Velké Bíteši.

Koláčky rychtářky na pohoštění.

Velká Bíteš, 2010, 2006, 2008

Foto Silva Smutná

Velká Bíteš, 2021

Níhov, 2021

Foto Jitka Katovská a Silva Smutná

Martinské rohlíčky

Bývají zahnuté ve tvaru podkovy, prý na památku koně, na němž sv. Martin jel, když pro chudého žebráka, totiž Krista, mečem uřízl polovinu svého pláště.

Třebíč 2021

Velká Bíteš 2020

Mikulášské pečivo

V předvečer svátku sv. Mikuláše děti dostávají mikulášskou nadílku – figurální pečivo různých tvarů, dosud nechybí i perníková chaloupka...

Velká Bíteš, 1983

Foto Silva Smutná

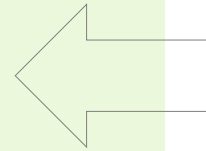
Velká Bíteš, 2020

Foto Nina Smutná

Velká Bíteš, 2021

Velká Bíteš, 1983

Foto Zdeněk Vlček

Oplatnice s rytinou – Agnus Dei – Městské muzeum ve Velké Bíteši

Foto Silva Smutná

Vánoční oplatky

První chod štědrovečerní večeře s rituálem dělení: „Pane Bože nebeský, dej nám všem dočkati ve zdraví příštího štědrého večera.“

Velká Bíteš, 2005

Foto Silva Smutná

Vánočky

neboli *štědrovnice*, po starodávnu také zvané jen „housky“ (húsce) nebo „calty“ – po staletí nezbytná součást vánoční tradice

Velká Bíteš, 2016

Velká Bíteš, 2008

Foto Silva Smutná

Už je toho masopustu namále ...

„Panímámy,
pečte šišky a koblížky, medvědáři dó,
než ve si je napečete,
oni tu budó.“

Lažany, 2009

Budišov, 2009

Svatební koláč

s magicko-obřadní funkcí pro svatební hostinu ženicha a nevěsty, o který se podělili všichni přítomní hosté. Koláč krášlili zapíchnuté ratolesti, sušené ovoce a těstové ozdoby na dřívkách.

Doubravník

Foto Silva Smutná

Replika, Velká Bíteš

Svatební dort na poděkování rodičům za vychování

Foto Silva Smutná

Slunečko zašlo za hory

Svatební ze Lhotky na Velkobítešsku

Slu - ne - ěko za - šlo za ho - ry, svi - tí krá - sně
k zá - pa - du, do - ěka - la sem po - sle - dní den,
vic ho če - kat ne - bu - du, své - ho o - tee a ma - ti - ěku
jž mu - sim o - pu - stí - ti, v do - mě bo - žím
a před Bo - hem sli - bem se za - vá - za - tí.

Mé znejmilejší
upřímní a rozmilí rodiče ...
za vaše vychování
tisíckrát ruce libám.

Státní zámek v Náměšti nad Oslavou, 2018

Foto Jiří Polehla

Narozeninový dort

k významnému životnímu jubileu

Slavnostní nakrojení dortu
za asistence jeho tvůrců
z Cukrárny u Zdubů ve Velké
Bíteši oděných ve slavnostním
úboru Společenstva cukrářů ČR.

Dort ve tvaru knihy

Slavnostní představení nové publikace o šlechtickém rodu Haugwitzů a zámku v Náměšti nad Oslavou v roce 2013.

Foto Silva Smutná,

Foto Silva Smutná

Koláč – symbolický dar

Slavnostní předávání velkého zdobeného koláče zástupcem města Velké Bíteše představitelům družebního města na Slovensku.

Velká Bíteš – Hanušovce nad Topľou, 2006